

memo

MAATREGELENPAKKET OPRUIMEN INCIDENT MSC ZOË

1 Aanleiding

Op 2 januari 2019 zijn containers van het schip de Mediterranean Shipping Company (MSC) Zoë overboord geslagen. Partijen in het Waddengebied willen de schade aan het Natura 2000-gebied Waddenzee en de Natura 2000-gebieden op de eilanden en aan de Waddenzeekust zo beperkt mogelijk houden. Dit maatregelenpakket beschrijft de maatregelen die betrokken partijen nodig achten voor het maximaal opruimen van aangespoelde of nog aan te spoelen lading om schade aan de Natura 2000 gebieden te voorkomen rekening houdend met het voorkomen van verstoring van vogels, zeehonden, e.d.

De reder is namens de Staat direct aansprakelijk gesteld op basis van de Wet bestrijding maritieme ongevallen (WBMO) en door Rijkswaterstaat tot opruiming verplicht. Vooralsnog gaan partijen er vanuit dat de kosten voor dit maatregelenpakket door de reder worden vergoed. Mocht de reder daarin tekortschieten dan gaat de Minister van Infrastructuur en Waterstaat conform artikel 13 lid 1 WBMO deze kosten op de reder verhalen.

Voor de afhandeling van het incident MSC Zoë richt Rijkswaterstaat een projectteam op. Dit projectteam verantwoordelijk voor alle werkzaamheden (inclusief de coördinatie van het opruimen) van de opvolging van het incident MSC Zoë. Daartoe behoort ook de communicatie.

2 Partijen

De volgende partijen hebben dit maatregelenpakket opgesteld:

- De Waddeneilanden Texel, Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog;
- De Waddenkustgemeenten Het Hoge Land, Noardeast-Fryslân, Harlingen, De Waadhoeke en Súdwest-Fryslân;
- De Veiligheidsregio's Fryslân, Groningen en Noord-Holland;
- Natuurmonumenten;
- Staatsbosbeheer;
- It Fryske Gea;
- Het Groninger Landschap
- Het Noord-Hollands Landschap;
- Het Wetterskip Fryslân;
- Het Waterschap Noorderzijlvest;
- Het Waterschap Hunze en Aa's;
- Het Waterschap Hollands Noorderkwartier;
- De vereniging van Oevereigenaren;
- Rijkswaterstaat.

memo

MAATREGELENPAKKET OPRUIMEN INCIDENT MSC ZOË

Bij het opstellen van de maatregelen heeft de Waddenvereniging actief inbreng geleverd.

3 Algemene maatregelen

- Rijkswaterstaat stelt een coördinator aan om de coördinatie over het opruimen te verzorgen. Deze coördinator is actief tot 18 maanden nadat de laatste container geborgen is;
- De taken van de coördinator zijn:
 - o Het bieden van inzicht in de mate van vervuiling (monitoring) door het bundelen van aangeleverde informatie uit inspecties en opruimacties;
 - o Het coördineren van opruimacties tussen de verschillende gebieden en het melden van de voortgang daarover aan de bestuurders;
 - o Het verzoeken van gemeenten of andere terrein beherende organisaties om over te gaan tot inspectie;
 - o Het opstellen van een communicatieplan in samenhang met de andere lopende acties rondom de afhandeling van het incident MSC Zoë en reguliere opruimacties;
 - o Het zorgen voor afstemming tussen vraag en aanbod van vrijwilligers per en tussen de gebieden;
- Per hieronder beschreven gebied benoemen de partijen één, of indien er meerdere partijen zijn een gezamenlijke, contactpersoon voor Rijkswaterstaat;
- De contactpersoon per gebied is verantwoordelijk voor het aanleveren van de informatie uit de inspecties en de opruimacties aan de coördinator;
- De contactpersoon per gebied fungeert voor de aannemer en indien nodig vrijwilligers als aanspreekpunt. Ook is de contactpersoon verantwoordelijk de aansturing en instructie van vrijwilligers, maatschappelijke initiatieven of andere organisaties;
- Het opruimen richt zich in eerste instantie op het handmatig opruimen, eventueel mechanisch ondersteunt indien dit geen ecologische schade toebrengt, van aangespoelde lading en plastics > 1 cm;
- Rijkswaterstaat vraagt deskundig advies over hoe de microplastics (< 1 cm, > 100 nm) moeten worden opgeruimd, om de ecologische schade aan de Natura2000-gebieden te herstellen of te voorkomen. Op basis hiervan worden aanvullende maatregelen opgesteld voor het verwijderen van deze microplastics;
- Rijkswaterstaat plaatst, in overleg met gemeenten, zo snel mogelijk bij de strandopgangen geschikte afvalbakken/containers inclusief zakken (zakjeshouders) en informatiebordjes met de spelregels en waarschuwing t.a.v. chemisch afval;

memo

MAATREGELENPAKKET OPRUIMEN INCIDENT MSC ZOË

- Er moet groot materieel, mankracht en afvalbakken op beschikbaar zijn voor het uitvoeren van de taken van het loonbedrijf op de Waddeneilanden. De door de reder in te schakelen loonbedrijven zullen hiertoe een inschatting opstellen;
 - Er dient direct na hoogwater hoger dan 2,70 +NAP een inspectie uitgevoerd te worden op de stranden van de Waddeneilanden langs de Noordzeekust, de dijken langs de Waddenzeekust, het strand bij Harlingen en de Waddenzeedijken op de eilanden om te bezien of er lading is aangespoeld.
- 4 Maatregelen Waddeneilanden Texel en Vlieland
- Voor Texel en Vlieland dient er een loonbedrijf/aannemer op afroep beschikbaar te zijn voor het opruimen, afvoeren en verwerken van aangespoelde lading voor een periode tot 18 maanden nadat de laatste container geborgen is;
 - Strandinspecties worden verricht door de gemeente en strandvonders binnen de reguliere werkzaamheden. De defensieterrinen op Vlieland en Texel wordt geïnspecteerd door defensie, de Kroonpolder zal door Staatsbosbeheer geïnspecteerd worden;
 - Het resultaat van elke inspectie en opruimactie dient gemeld te worden inclusief vermelding van de soort aangespoelde lading bij de gemeente en de aangestelde coördinator;
- 5 Maatregelen Waddeneilanden Ameland en Terschelling
- Voor Terschelling (inclusief de Boschplaat) dient een loonbedrijf/aannemer drie maal per week een inspectie van het strand uit te voeren naar aangespoelde lading totdat de containers geborgen zijn;
 - Voor Terschelling (inclusief de Boschplaat) dient een loonbedrijf/aannemer een maal per week een inspectie van het strand uit te voeren naar aangespoelde lading vanaf de periode dat de containers geborgen zijn tot een periode van 18 maanden na de laatste berging van de containers en indien nodig de aangespoelde lading opruimen, afvoeren en verwerken.
 - De gemeente Ameland inspecteert het strand naar aangespoelde lading voor een periode tot 18 maanden nadat de laatste container geborgen is en indien nodig ruimt ze de aangespoelde lading op en voert het kosteloos af;
 - Er dient op Ameland en Terschelling op afroep een loonbedrijf/aannemer beschikbaar te zijn voor het opruimen, afvoeren en verwerken van aangespoelde lading na een melding door de gemeente of Staatsbosbeheer buiten de reguliere inspecties. De Boschplaat kan enkel door een professioneel bedrijf worden schoon gemaakt;
 - Het resultaat van elke inspectie en opruimactie dient gemeld te worden inclusief vermelding van de soort aangespoelde lading bij de aangestelde coördinatoren;

memo

MAATREGELENPAKKET OPRUIMEN INCIDENT MSC ZOË

- De slenken op de Boschplaat dienen te worden afgesloten om inspoelen van afval te voorkomen. Dit moet worden uitgevoerd door een gespecialiseerd bedrijf. Dit moet blijven totdat alle containers zijn geborgen;
 - Voor inspectie en opruim activiteiten tijdens strandsuppleties dient met Rijkswaterstaat te worden afgestemd.
- 6 Maatregelen Waddeneiland Schiermonnikoog
- Voor Schiermonnikoog (inclusief Noordzeestrand ten oosten van paal 11 en het Rif) dienen de reeds door de reder aangestelde loonbedrijven/aannemers de eerste drie maanden een dagelijkse inspectie van het strand uit te voeren naar aangespoelde lading en indien nodig de aangespoelde lading opruimen, afvoeren en verwerken;
 - Voor Schiermonnikoog (inclusief Noordzeestrand ten oosten van paal 11 en het Rif) dienen de reeds door de reder aangestelde loonbedrijven/aannemers na de eerste drie maanden een dagelijkse inspectie van het strand uit te voeren naar aangespoelde lading voor de periode tot 18 maanden nadat de laatste container geborgen is en indien nodig de aangespoelde lading opruimen, afvoeren en verwerken;
 - Er dient op Schiermonnikoog op afroep een loonbedrijf/aannemer beschikbaar te zijn voor het opruimen, afvoeren en verwerken van aangespoelde lading na een melding door de gemeente of Natuurmonumenten buiten de reguliere inspecties;
 - Het resultaat van elke inspectie en opruimactie dient gemeld te worden inclusief vermelding van de soort aangespoelde lading bij de aangestelde coördinator;
- 7 Maatregelen Waddenzee inclusief kwelders, droogvallende wadplaten en Eems-Dollard
- De Feugelpole en Engelsmanplaat dienen eens per week geïnspecteerd en indien nodig opgeruimd te worden voor aangespoelde lading tot 1 april 2019 door een in te schakelen aannemer. Daarna vindt de inspectie plaats door medewerkers van Rijkswaterstaat;
 - De Rottums dienen eens per week geïnspecteerd en indien nodig opgeruimd te worden voor aangespoelde lading voor de periode tot 18 maanden nadat de laatste container geborgen is door medewerkers van de Waddenunit, Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat;
 - Het Rif, De Richel en de overige wadplaten dienen eens per week geïnspecteerd en indien nodig opgeruimd te worden voor aangespoelde lading voor de periode tot 18 maanden nadat de laatste container geborgen is door medewerkers van de Waddenunit en Rijkswaterstaat;

memo

MAATREGELENPAKKET OPRUIMEN INCIDENT MSC ZOË

- Griend dient eens per week geïnspecteerd en indien nodig opgeruimd te worden voor aangespoelde lading voor de periode tot 18 maanden nadat de laatste container geborgen is door medewerkers van Natuurmonumenten;
- Er moet voor 15 maart 2019 nog een eenmalige grootschalige opruimactie plaatsvinden van de Rottums door een groep medewerkers van Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer alsook de Vrienden van de Rottums. Tijdens het broedseizoen op de Rottums worden de inspecties gedaan door de aanwezige vogelwachters.
- Voor alle wadplaten geldt dat ze niet toegankelijke zijn voor publiek. Publieke activiteiten op deze platen kunnen enkel geschieden in overleg met Rijkswaterstaat en de Waddenunit;
- Er dient op afroep een loonbedrijf/aannemer beschikbaar te zijn voor het opruimen, afvoeren en verwerken van aangespoelde lading na een melding door Rijkswaterstaat buiten de reguliere inspecties;
- Rijkswaterstaat laat op de kwelders langs de Waddenzee en de Pollendam elke drie weken een inspectie plaats te vinden door een professioneel bedrijf en indien nodig opruimen van aangespoelde lading. Dit doet Rijkswaterstaat in overleg met de Vereniging van Oevereigenaren.

8 Maatregelen dijken Waddenkust en Waddenzeedijken

- De betrokken waterschappen aan de Waddenzeekust zijn: Hollands Noorderkwartier, Wetterskip Fryslân, Noorderzijlvest en Hunze en Aa's. De Waddenzeedijken op Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog zijn in beheer bij het Wetterskip, op Vlieland bij Rijkswaterstaat;
- Het Wetterskip Fryslân treedt op als contactpersoon voor bovengenoemd waterschappen. Rijkswaterstaat blijft contactpersoon voor de Waddenzeedijk op Vlieland;
- Indien er lading is aangespoeld dan dient deze binnen enkele dagen opgeruimd te worden en te worden vernietigd voor de periode tot 18 maanden nadat de laatste container geborgen is;
- Het resultaat van elke inspectie dient gemeld te worden inclusief vermelding van de soort aangespoelde lading bij het betreffende waterschap;

9 Maatregelen IJsselmeer en Afsluitdijk

- Rijkswaterstaat zal in haar reguliere meting van de waterkwaliteit van het IJsselmeer aandacht hebben voor mogelijke afwijkingen die kunnen duiden op ecologische impact van het incident MSC Zoë. Hiertoe vergelijkt Rijkswaterstaat de resultaten van het IJsselmeer met die van de Waddenzee en met de reguliere waarden;
- Voor de afsluitdijk aan Waddenzeezijde dient een loonbedrijf/aannemer eens per drie weken een inspectie uit te voeren naar aangespoelde lading voor de

memo

MAATREGELENPAKKET OPRUIMEN INCIDENT MSC ZOË

- periode tot 18 maanden nadat de laatste container geborgen is en indien nodig de aangespoelde lading opruimen, afvoeren en verwerken;
- Er dient voor de afsluitdijk op afroep een loonbedrijf/aannemer beschikbaar te zijn voor het opruimen, afvoeren en verwerken van aangespoelde lading na een melding door Rijkswaterstaat buiten de reguliere inspecties.

10 Onderzoek lange termijn effecten

- Er loopt een onderzoek komen naar de gevolgen van het incident voor de ecosysteem. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de al aanwezige gegevens zoals beschikbaar in het kader van de trilaterale onderzoeksagenda en de samenwerkingsovereenkomst Basismonitoring;
- Partijen spreken af dat zij gezamenlijk de onderzoeksopzet (inclusief gedeelde onderzoeksvragen) maken voor dit onderzoek, dat zich in eerste instantie richt op de effecten van (micro)plastics vanwege het vermoedelijke grote aandeel van deze verontreinigingen in de verloren containers;

De coördinatie van het onderzoek naar de lange termijn effecten ligt bij Rijkswaterstaat en de Waddenacademie. Kennisinstellingen met deskundigheid op het gebied van effecten van microplastics. Rapportage vindt plaats richting het Regiecollege Wadden (RCW).